

Verenigingsmonitor gemeente Apeldoorn 2023

Angelina Gómez Berns
Janine van Kalmthout

mulier instituut

Inhoudsopgave

1.	<u>Inleiding</u>	3
2.	<u>Organisatiekracht</u>	4
	1. <u>Accommodatie</u>	6
	2. <u>Beleid</u>	7
	3. <u>Financiën</u>	12
	4. <u>Leden</u>	13
	5. <u>Kader</u>	15
3.	<u>Maatschappelijke oriëntatie</u>	16
	1. <u>Samenwerking</u>	18
	2. <u>Aanbod</u>	20
	3. <u>Maatschappelijke betrokkenheid</u>	21
	4. <u>Positieve sportcultuur</u>	22
	5. <u>Sport- en Bewegakkoord & betaalde kracht</u>	23
	6. <u>Doelgroep kinderen</u>	24
4.	<u>Vitaliteit</u>	25
5.	<u>Duurzaamheid</u>	26
6.	<u>Conclusies</u>	27
7.	<u>Aanbevelingen</u>	28
8.	<u>Bijlagen</u>	
	1. <u>Responsoverzicht</u>	29
	2. <u>Methodiek</u>	30

1. Inleiding

Dit verenigingsonderzoek heeft als doel om de vitaliteit van de sportverenigingen in de gemeente Apeldoorn in kaart te brengen. In de verenigingsmonitor maken we inzichtelijk hoe sportverenigingen een bijdrage leveren en kunnen leveren aan de uitvoering van het lokale sportbeleid in de gemeente. Dit kan de gemeente helpen het beleid of de ondersteuning af te stemmen op de wensen en behoeften van de verenigingen. De monitor geeft de gemeente namelijk inzicht in het functioneren van de sportverenigingen, de maatschappelijke rol die zij (willen) vervullen en eventuele bedreigingen voor hun toekomstbestendigheid.

De resultaten van dit onderzoek vergelijken we met landelijke cijfers, zodat we de situatie van de verenigingen in de gemeente Apeldoorn kunnen afzetten tegen landelijke ontwikkelingen.

Onderzoeksopzet

Voor de lokale monitor in de gemeente Apeldoorn hebben we aansluiting gezocht bij de [vitaliteitsindex](#) van de landelijke verenigingsmonitor van het Mulier Instituut. In de lokale monitor is aandacht voor deze kernthema's: het ledenbestand, de ervaren knelpunten, de samenwerkingspartners, het beleid, de financiën, het (vrijwilligers)kader en de accommodatie. Deze punten bepalen mede de vitaliteit van de sportverenigingen. Uitgangspunt is het basismodel vitale sportclubs ([Lucassen & Van Kalmthout \(Reds.\), 2015](#)). De vitaliteit wordt bepaald door de organisatiekracht en de maatschappelijke oriëntatie van de vereniging.

De vragenlijst hebben we afgenomen in de vorm van een webenquête. De gemeente heeft in samenwerking met het Mulier Instituut in totaal 125 sportverenigingen in de gemeente Apeldoorn voor dit onderzoek

uitgenodigd. De dataverzameling vond plaats van 18 december 2022 t/m 20 februari 2023. Naast de vragen over de vitaliteit van de verenigingen heeft de gemeente Apeldoorn een aantal vragen aan de vragenlijst toegevoegd, onder andere over het lokale sportakkoord, de inzet op de doelgroep kinderen en energiebesparende maatregelen.

Van 57 sportverenigingen hebben we de resultaten geanalyseerd, een nettorespons van 46 procent. Op basis van grootte van de vereniging (aantal leden) en het type sport (binnen/buiten) vormt de responsgroep een redelijke afspiegeling van alle sportverenigingen in de gemeente Apeldoorn. De volledige responsanalyse staat in bijlage 1.

De cijfers in de figuren en tabellen hebben we op hele getallen afgerond. Het kan in enkele gevallen voorkomen dat de uitkomsten daardoor niet exact optellen tot 100 procent.

Leeswijzer

In deze rapportage beschrijven we de vitaliteit van de sportverenigingen in de gemeente Apeldoorn. Daarvoor beschrijven we eerst de organisatiekracht en vervolgens de maatschappelijke oriëntatie van de verenigingen. Daarna schetsen we aan de hand van de organisatiekracht en de maatschappelijke oriëntatie een totaalbeeld van de vitaliteit van de verenigingen in de gemeente Apeldoorn. Vervolgens zetten we uiteen welk aandeel van de verenigingen investeringsplannen heeft voor duurzaamheid en tegen welke belemmeringen deze verenigingen aanlopen. De rapportage eindigt met enkele conclusies en aanbevelingen die voortvloeien uit het onderzoek.

2. Organisatiekracht

De organisatiekracht van de sportvereniging definiëren we als de mate waarin de vereniging in staat is haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. Deze index bestaat uit vijf criteria: leden, kader, accommodatie, financiën en beleid. De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores op alle criteria bepalen samen de uiteindelijke organisatiekracht van de vereniging. Zie bijlage 2 voor meer uitleg over de methode.

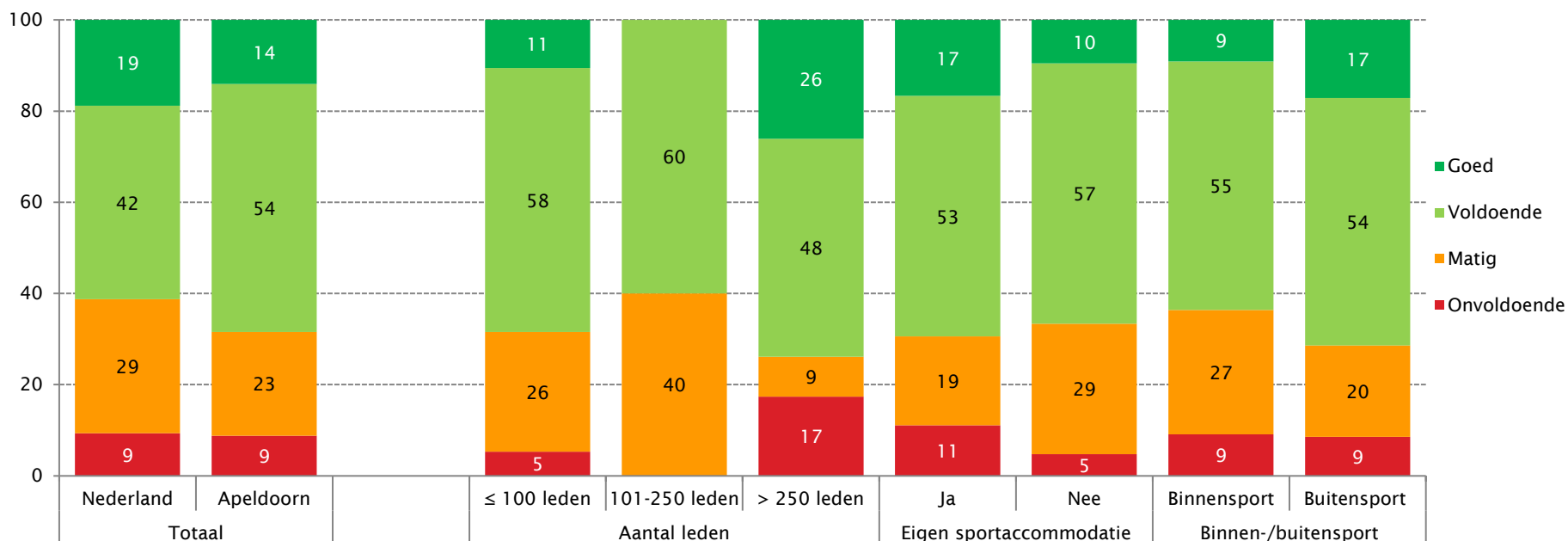
Organisatiekracht bij een derde van de sportverenigingen zorgelijk

Tweederde van de verenigingen in de gemeente Apeldoorn scoort 'voldoende' tot 'goed' op de index organisatiekracht (68%, figuur 2.1). Deze verenigingen zijn in staat het sportaanbod voor de (potentiële) leden

te organiseren. De gemeente Apeldoorn beschikt over een iets hoger aandeel verenigingen met voldoende of goede organisatiekracht dan gemiddeld in Nederland: daar scoort 61 procent van de verenigingen voldoende of goed.

Een derde van de verenigingen heeft moeite met het organiseren van hun sportaanbod (32%). Relatief meer kleine verenigingen (minder dan 100 leden, 31%) en middelgrote verenigingen (100 tot 250 leden, 40%) dan grote verenigingen (meer dan 250 leden, 26%) hebben moeite met het organiseren van het aanbod. Maar de grote verenigingen scoren vaker 'onvoldoende' op organisatiekracht, terwijl kleine en middelgrote verenigingen vooral 'matig' scoren.

Figuur 2.1 Organisatiekracht sportverenigingen gemeente Apeldoorn (% verenigingen, n=57)

Accommodatie belangrijkste aandachtspunt in Apeldoorn

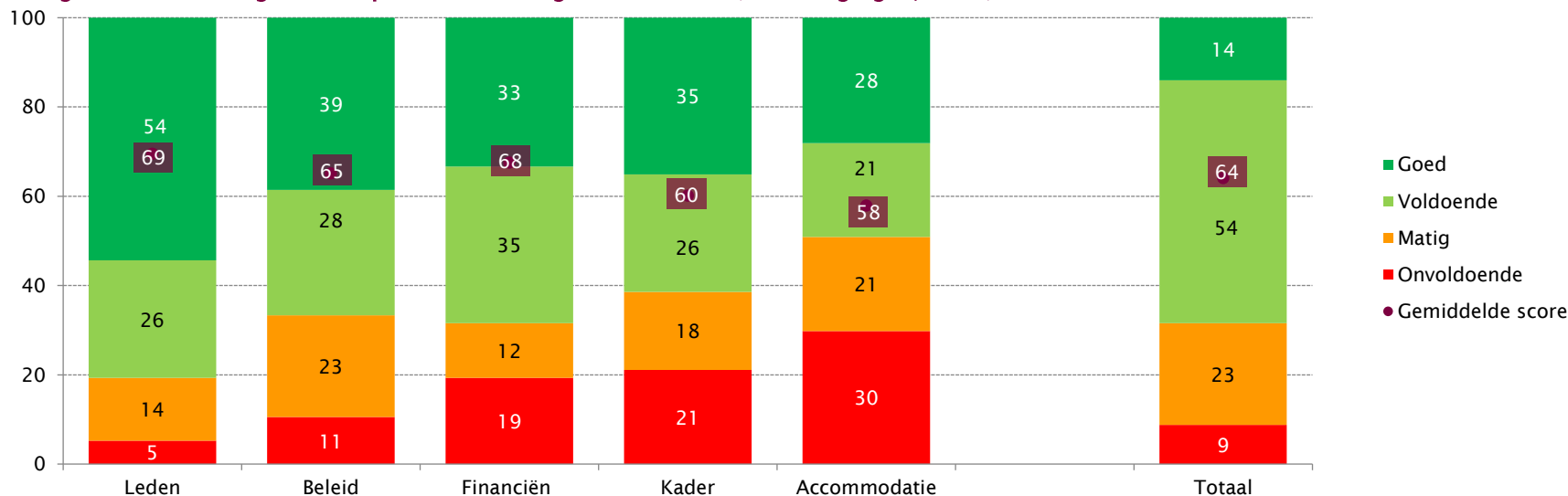
Op het gebied van organisatiekracht halen verenigingen in de gemeente Apeldoorn de hoogste score op het criterium leden (figuur 2.2). Vier op de vijf verenigingen (80%) scoren voldoende tot goed op dit criterium. Landelijk is dit bij 71 procent van de verenigingen het geval. Kleine verenigingen (minder dan 100 leden; 63%) scoren minder vaak voldoende tot goed op het criterium leden dan middelgrote (100 tot 250 leden; 93%) en grote verenigingen (meer dan 100 leden; 87%).

Verenigingen in Apeldoorn scoren het laagst op het criterium accommodatie. Drie op de tien scoren onvoldoende op dat criterium (30%). In totaal scoort de helft hierop onvoldoende of matig (51%). Vergeleken met landelijke cijfers (14% matig en 17% onvoldoende) scoren naar verhouding meer verenigingen matig of onvoldoende op accommodatie.

Kader aandachtspunt voor (grote) verenigingen met eigen accommodatie

Het criterium kader vormt een tweede aandachtspunt voor verenigingen in Apeldoorn. Twee op de vijf verenigingen scoren matig of onvoldoende op dit criterium (39%). Grote verenigingen (>250 leden, 52%) en verenigingen met een eigen accommodatie (47%) scoren hier vaker matig of onvoldoende op dan middelgrote verenigingen (100 tot 250 leden, 33%), kleine verenigingen (≤100 leden, 26%) en verenigingen zonder eigen accommodatie (24%).

Figuur 2.2 Verdeling scores op criteria van organisatiekracht (% verenigingen, n=57)

2.1 Accommodatie

Openstellen accommodatie voor niet-leden/andere organisaties

De helft van de deelnemende sportverenigingen in de gemeente Apeldoorn (53%) beschikt over een eigen sportaccommodatie en kantine. Dit zijn met name grote verenigingen (>250 leden) en buitensportverenigingen. 11 procent heeft alleen een eigen sportaccommodatie, 7 procent alleen een kantine (niet in figuur). Drie op de tien sportverenigingen (30%) hebben geen eigen accommodatie of kantine (niet in figuur, met name kleine verenigingen en binnensportverenigingen).

Vier op de vijf verenigingen met een eigen accommodatie én kantine zien mogelijkheden om deze open te stellen voor niet-leden en/of andere organisaties (80%; niet in figuur). Een klein aandeel ziet hier geen mogelijkheden voor (13%) of weet het niet (7%).

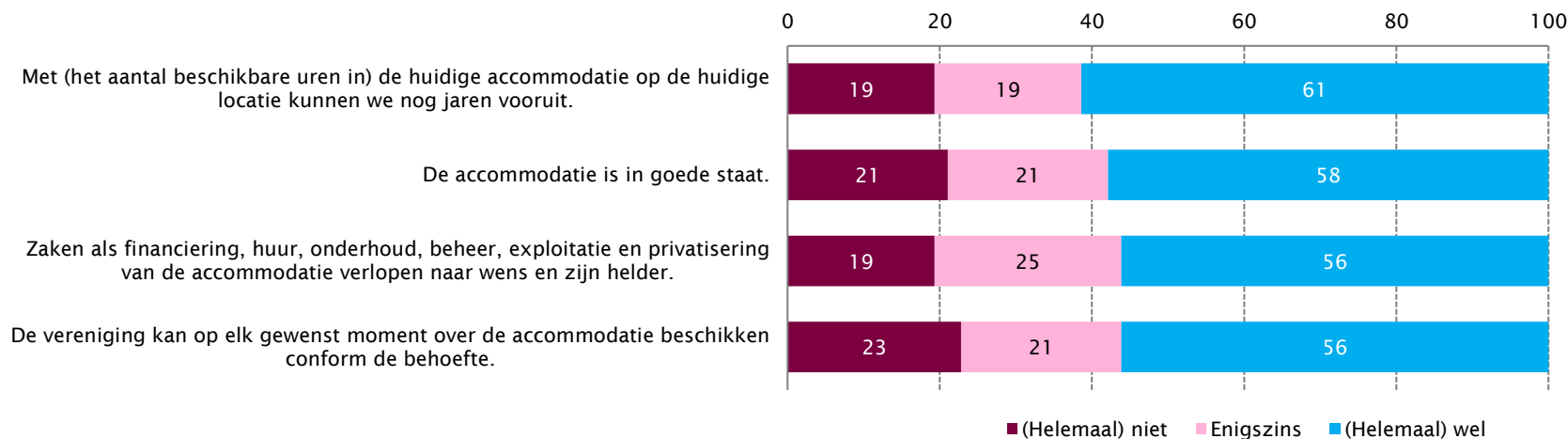
Zorgen over de staat en beschikbaarheid van de accommodatie

Iets meer dan de helft van de verenigingen in Apeldoorn is tevreden over de beschikbaarheid van de accommodatie(s) waar zij gebruik van maken.

Zes op de tien verenigingen (61%) geven aan dat ze met (de beschikbare uren in) de huidige accommodatie op de huidige locatie nog jaren vooruit kunnen. Een op de vijf verenigingen vindt dat niet (19%, figuur 2.3).

Een op de vijf verenigingen geeft (ook) aan dat de accommodatie niet in goede staat is (21%), dat zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering niet naar wens verlopen en niet helder zijn (19%) en dat de vereniging niet op elk gewenst moment over de accommodatie kan beschikken conform behoefte (23%). Dit zijn vaker verenigingen zonder eigen accommodatie dan verenigingen met een eigen accommodatie.

Figuur 2.3 Stellingen over onderhoud en staat accommodatie, volgens verenigingen in Apeldoorn (% verenigingen, n=57)

2.2 Beleid

Figuur 2.4 Onderwerpen beleidsplannen afgelopen vier jaar
(% verenigingen dat plannen op papier heeft, meerdere antwoorden mogelijk, n=32)

Ruim helft verenigingen werkt planmatig

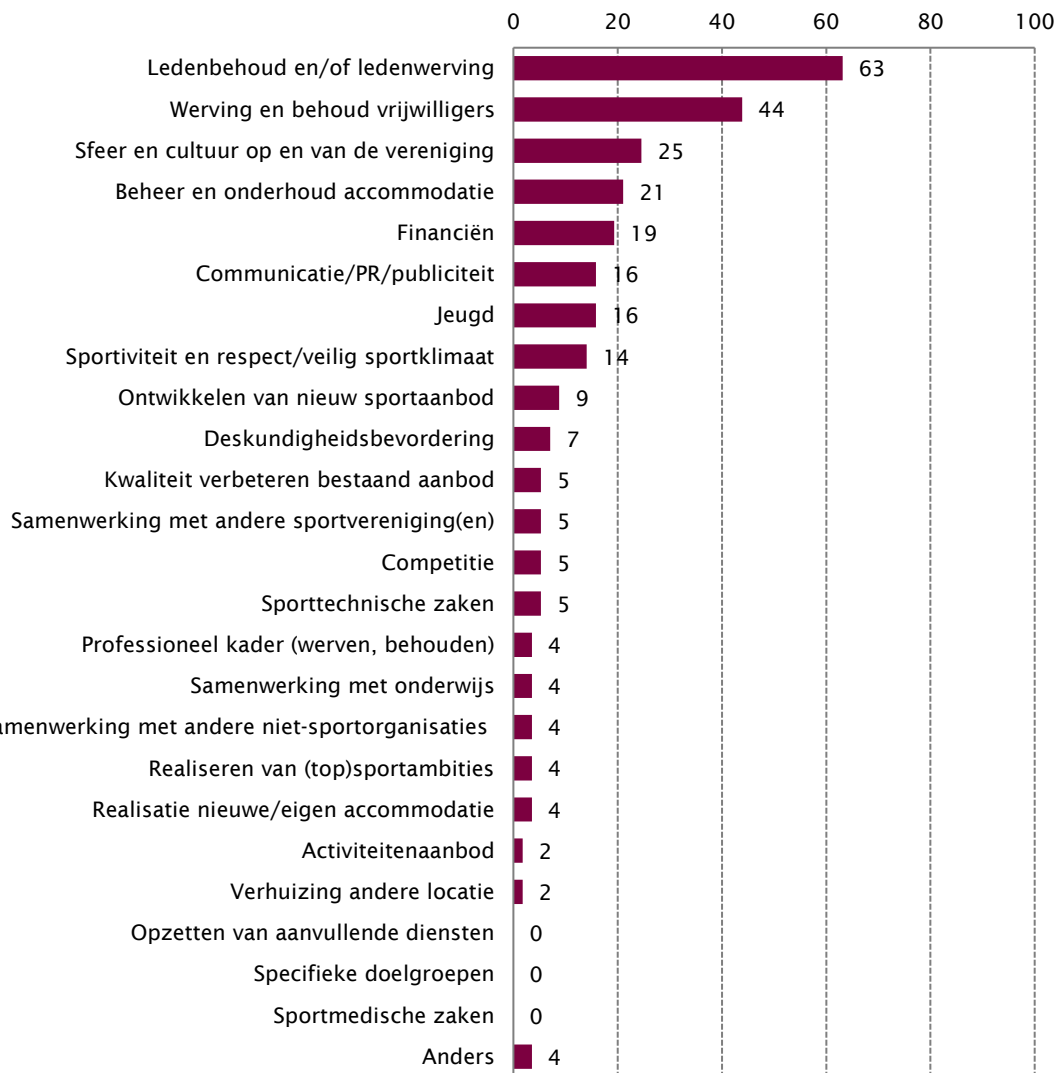
Ruim de helft van de verenigingen in Apeldoorn (56%) heeft in de afgelopen vier jaar nieuwe voornemens of plannen op papier gezet voor het functioneren van de vereniging (niet in figuur). Dit is meer dan landelijk (46%). Het zijn met name de grote verenigingen en de buitensportverenigingen die plannen op papier hebben gezet.

Sporttechnische zaken belangrijkste onderwerp

De meeste verenigingen die met beleidsplannen werken, hebben plannen op papier voor sporttechnische zaken (63%). Daarnaast staan werving en behoud van vrijwilligers/kader (59%), beheer en onderhoud van de accommodatie (56%) en ledenwerving en -behoud (50%) vaak op de agenda. Landelijk zijn werving en behoud van leden en vrijwilligers de belangrijkste thema's in beleidsplannen, naast financiën en sporttechnische zaken.

Het ontwikkelen van (nieuw) sportaanbod, deskundigheidsbevordering, het realiseren van (top)sportambities, sportmedische zaken en het opzetten van aanvullende diensten zijn de afgelopen vier jaar nauwelijks in het beleid van verenigingen opgenomen.

Figuur 2.5 Speerpunten voor komend jaar (% verenigingen, meerdere antwoorden mogelijk, n=57)

Leden belangrijkste speerpunt komend jaar

Behoud en werving van leden is komend jaar het belangrijkste thema waar bestuursleden zich voor willen inzetten. Dit staat bij tweederde van de verenigingen in Apeldoorn het komende jaar op de agenda (63%, figuur 2.5).

Het werven en behouden van vrijwilligers heeft bij twee op de vijf verenigingen in de gemeente Apeldoorn (44%) komend jaar de aandacht. Bij de grote verenigingen en buitensportverenigingen is dit vaker een speerpunt dan bij de kleine verenigingen en de binnensporten.

Andere vaak genoemde speerpunten zijn de sfeer en cultuur op en van de vereniging (25%), het beheer en onderhoud van de accommodatie (21%) en de financiën (19%).

Verenigingen in Apeldoorn hebben nauwelijks tot geen speerpunten voor het activiteitenaanbod, een verhuizing naar een andere locatie, het opzetten van aanvullende diensten, specifieke doelgroepen en sportmedische zaken.

De speerpunten voor komend jaar komen redelijk overeen met de beleidsplannen van de afgelopen vier jaar. De aandacht gaat in Apeldoorn voornamelijk uit naar het behoud en de werving van leden en vrijwilligers. Sfeer en cultuur op en van de vereniging en het beheer en onderhoud van de accommodatie zijn ook belangrijke aandachtspunten. Ten opzichte van de plannen van de afgelopen vier jaar zijn sporttechnische zaken een minder belangrijk speerpunt voor verenigingen.

Drie op de vijf verenigingen ervaren minstens één groot probleem

Alle bevraagde verenigingen in Apeldoorn ervaren in meer of mindere mate ten minste één probleem (100%, niet in figuur). Twee op de vijf ervaren enkele kleine problemen (39%). Drie op de vijf ervaren op ten minste één thema een (zeer) groot probleem (61%).

Meeste zorgen over ontwikkeling aantal vrijwilligers

Ruim een kwart van de verenigingen ziet de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers als een (zeer) groot probleem (27%, figuur 2.6). Ook de ontwikkeling van het ledenbestand (20%) en het aantal trainers of instructeurs (17%) zijn thema's waarop verenigingen (zeer) grote problemen ervaren.

Kleine verenigingen (42%) en binnensportverenigingen (36%) benoemen de ontwikkeling van het ledenbestand vaker als (zeer) groot probleem dan middelgrote (13%), grote (9%) en buitensportverenigingen (11%).

Veranderingen in de bevolkingssamenstelling in de regio (69%) en de beschikbaarheid van de sportaccommodatie(s) (63%) ervaart de

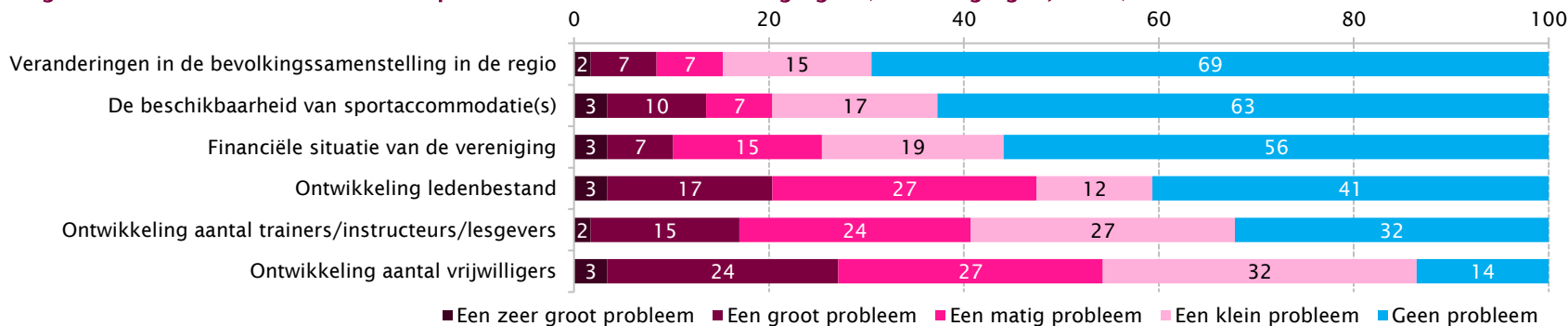
meerderheid van de verenigingen niet als probleem. De financiële situatie ervaart ruim de helft (56%) niet als probleem. Verenigingen die dit wel als probleem ervaren, zien dit voornamelijk als een klein (19%) of matig probleem (15%).

Vergelijking scores en ervaren problemen

De problemen die de verenigingen in de gemeente Apeldoorn ervaren, komen overeen met de speerpunten en beleidsplannen die ze opstellen op het gebied van ledenbehoud en/of -werving en de werving van vrijwilligers/verenigingskader.

Op het criterium accommodatie scoren verenigingen in Apeldoorn relatief laag (figuur 2.2), maar dit is niet het onderwerp waar verenigingen de meeste problemen ervaren. Met de ontwikkeling van het ledenbestand ervaren ze wel relatief veel problemen, terwijl de score op het criterium leden goed is (figuur 2.2). Het zijn vooral de kleine verenigingen die matig of onvoldoende scores op het criterium leden en die problemen ervaren bij de ontwikkeling van het ledenbestand.

Figuur 2.6 Mate waarin thema's een probleem vormen voor verenigingen (% verenigingen, n=57)

Helpt verenigingen ervaart geen concurrentie

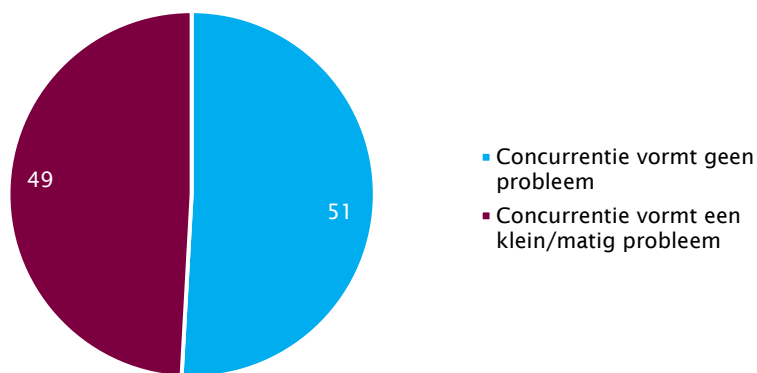
De helft van de verenigingen in de gemeente Apeldoorn (51%) geeft aan geen concurrentie te ervaren van andere sportaanbieders. Voor de verenigingen die wel concurrentie ervaren (49%), vormt dit een klein of matig probleem (figuur 2.7).

Andere sportverenigingen grootste concurrent

Van de verenigingen die concurrentie van andere sportaanbieders ervaren, geeft de helft aan dat zij deze ervaren van andere sportverenigingen in de buurt die dezelfde sporttak aanbieden (71%, figuur 2.8). Grote sportverenigingen (82%) ervaren dit iets vaker dan middelgrote (56%) en kleine sportverenigingen (67%).

Verenigingen ervaren in mindere mate commerciële sportaanbieders (29%), andere verenigingen in de buurt van een andere sporttak (23%) en ongeorganiseerde sportbeoefening (23%) als concurrent.

Figuur 2.7 Mate waarin verenigingen concurrentie ervaren (n=57)

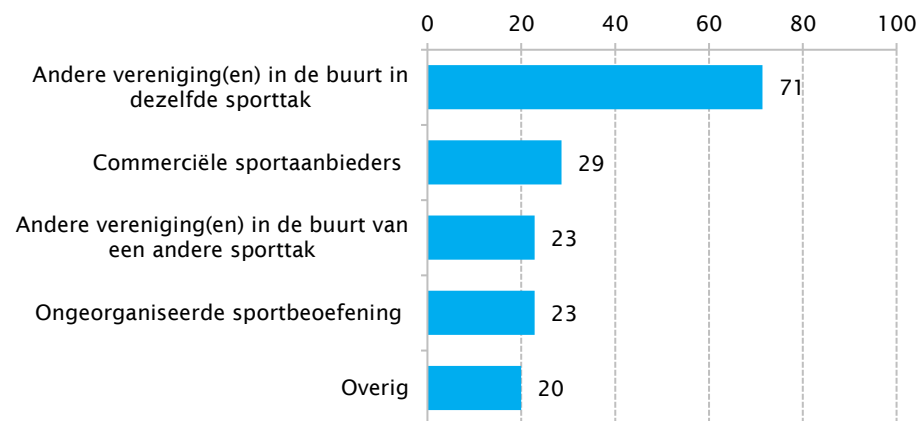

Helpt verenigingen ziet toekomst zonnig in

De helft van de verenigingen in Apeldoorn (47%) ziet de toekomst van de vereniging (zeer) zonnig in. 44 procent ziet de toekomst niet zonnig, maar ook niet somber in. Een op de tien verenigingen (9%) ziet de toekomst (erg) somber in. Een kleiner aandeel (5%) zegt dat de vereniging op het punt van omvallen staat.

Verder typeren vier op de vijf verenigingen zichzelf als (zeer) sterk (80%). Dit zijn verenigingen die voldoende (29%) of goed (71%) scoren op het criterium organisatiekracht. Een op de zes verenigingen (16%) typeert zichzelf als niet zo sterk. Dit zijn vooral kleine verenigingen (37%). Een klein deel van de verenigingen weet niet of ze zichzelf als sterk kunnen typeren (4%).

Figuur 2.8 Partijen waarvan verenigingen concurrentie ervaren (exclusief verenigingen die geen concurrentie ervaren; n=28)

Verenigingen positief over interne samenwerking

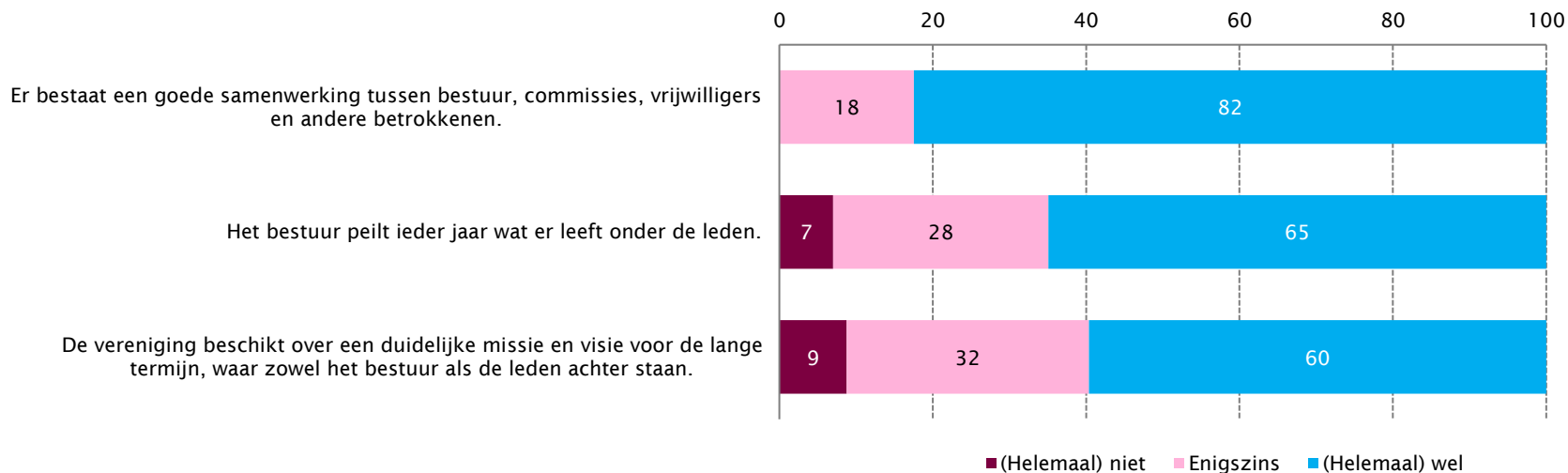
De samenwerking binnen de verenigingen in de gemeente Apeldoorn gaat goed. Acht op de tien verenigingen vinden dat er sprake is van een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen (82%, figuur 2.9).

Bij de meerderheid van de sportverenigingen in Apeldoorn staan de bestuurders in goed contact met de leden van hun vereniging. Tweederde van de verenigingen geeft aan ieder jaar hun leden te bevragen over wat er bij hen leeft (65%); een kwart doet dit enigszins (28%). Dat is respectievelijk iets meer en minder dan landelijk (56% en 32%).

Meer dan helft verenigingen heeft missie en visie

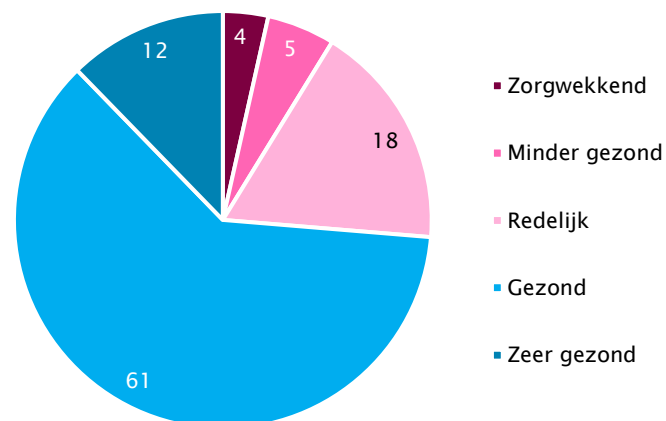
Zes op de tien verenigingen (60%) in Apeldoorn geven aan over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn te beschikken waar zowel het bestuur als de leden achter staan (figuur 2.9). Dit is vergelijkbaar met het landelijke percentage (55%). Een op de tien verenigingen (9%) heeft geen duidelijke missie en visie en een op de drie (32%) heeft dit enigszins.

Figuur 2.9 Stellingen over visie en interne samenwerking (% verenigingen, n=57)

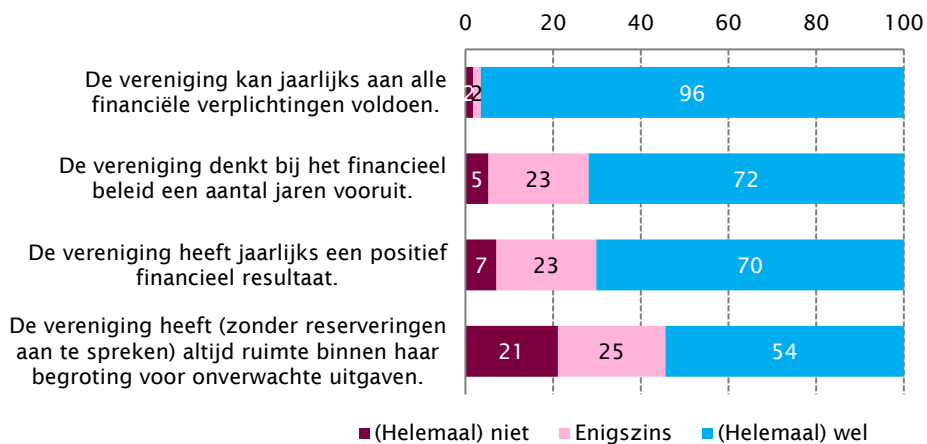

2.3 Financiën

Figuur 2.10 Eigen inschatting financiële positie van verenigingen (% verenigingen, n=57)

Figuur 2.11 Stellingen over financiën (% verenigingen, n=57)

Triekwart van de verenigingen financieel gezond

Drie op de vier verenigingen omschrijven hun financiële positie als (zeer) gezond (73%, figuur 2.10). Dit is vergelijkbaar met het landelijke percentage (72%). Een op de tien verenigingen in gemeente Apeldoorn (9%) noemt de financiële positie minder gezond of zorgwekkend.

Meeste verenigingen kunnen aan financiële verplichtingen voldoen

Weinig verenigingen zien de financiële situatie als (zeer) groot probleem (10%, figuur 2.6). Bijna alle verenigingen (96%) geven aan jaarlijks aan alle financiële verplichtingen te kunnen voldoen (figuur 2.11).

De helft van de verenigingen (54%) heeft altijd ruimte voor onverwachte uitgaven, zonder reserveringen aan te spreken. Landelijk heeft 58 procent van de verenigingen hier ruimte voor binnen hun begroting. Vooral verenigingen zonder eigen accommodatie of sportcomplex (76%) en verenigingen zonder jeugdleden (73%) hebben ruimte voor onverwachte uitgaven.

Een op de vijf verenigingen (21%) heeft onvoldoende ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven. Mogelijk zien deze verenigingen dit niet als (zeer) groot probleem, terwijl het op de lange termijn wel tot problemen kan leiden.

Vergelijkbaar met landelijk (69%) denkt bijna drie kwart van de verenigingen in Apeldoorn (72%) bij financieel beleid een aantal jaren vooruit. Ongeveer hetzelfde aandeel verenigingen heeft jaarlijks een positief financieel resultaat (70%).

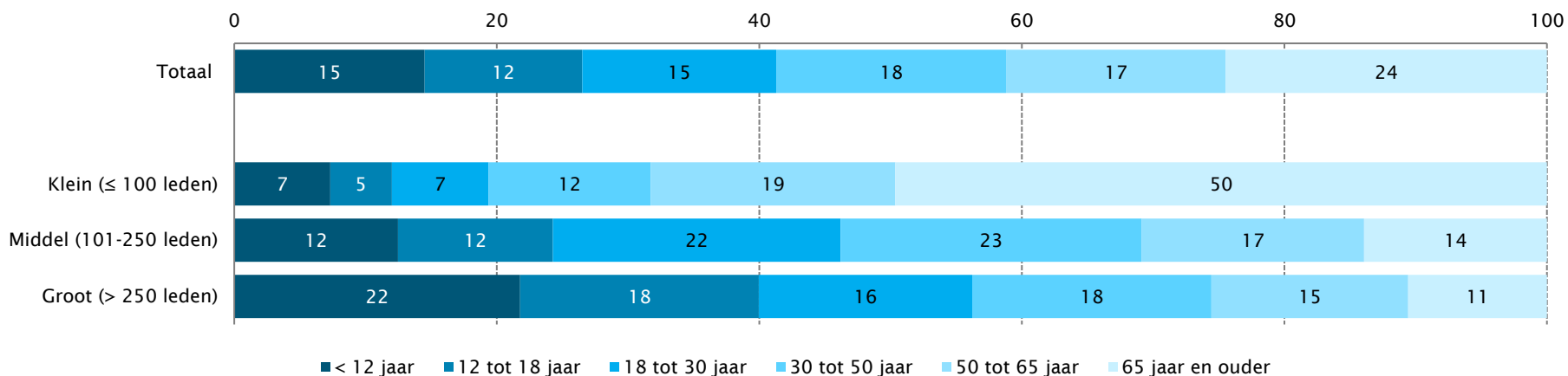
2.4 Leden

Drie kwart van de verenigingen heeft jeugdleden

15 procent van het ledenbestand van verenigingen in de gemeente Apeldoorn die deelnamen aan de verenigingsmonitor bestaat uit jeugdleden (<12 jaar, figuur 2.12). Een kwart van het ledenbestand bestaat uit leden van 65 jaar en ouder (24%).

Bij kleine verenigingen (≤ 100 leden) zijn er veel leden van 50 tot 65 jaar (19%) of van 65 jaar en ouder (50%). Slechts een kwart van deze verenigingen heeft jeugdleden (26%, niet in figuur). Bij middelgrote (100 t/m 250 leden) en grote verenigingen (>250 leden) is het aandeel leden per leeftijdscategorie evenrediger verdeeld. Bijna alle middelgrote verenigingen (93%) en alle grote verenigingen (100%) hebben jeugdleden.

Figuur 2.12 Opbouw ledenbestand naar leeftijd en verenigingsgrootte (% verenigingen, n=57)

Ledental voor meerderheid clubs geen bedreiging

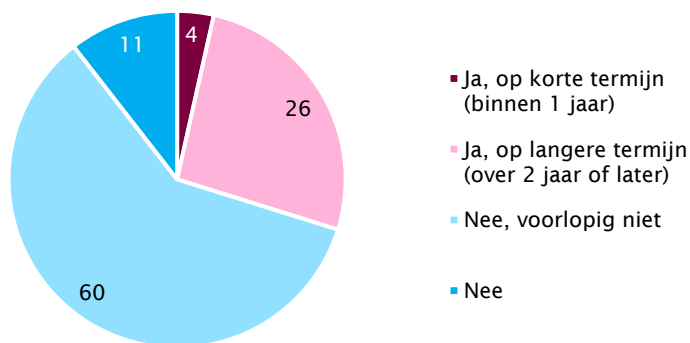
Voor drie op de tien verenigingen vormt de ontwikkeling van het ledenaantal een bedreiging voor de toekomst van de vereniging (30%, figuur 2.13). Dit is lager dan landelijk (38%). Verenigingen zien de ontwikkeling van het ledental met name als een bedreiging op de langere termijn (over twee of meer jaar). Twee verenigingen maken zich zorgen over de ontwikkeling voor het komende jaar.

Ledentallen afgelopen twee jaar gedaald

Bij een derde van de verenigingen (33%) is het ledental de afgelopen twee jaar gelijk gebleven. Twee op de vijf zagen het ledental (sterk) dalen (41%, figuur 2.14). Dit is gelijk aan het landelijke percentage (40%). Voornamelijk verenigingen zonder jeugdleden (67%) en kleine verenigingen (53%) zagen hun ledental relatief vaak dalen.

Bij een kwart van de verenigingen (27%) is het ledental de afgelopen twee jaar gestegen. Dit zijn relatief vaker middelgrote verenigingen (100 t/m 250 leden; 47%), verenigingen met een eigen sportaccommodatie (33%) en verenigingen met jeugdleden (31%).

Figuur 2.13 Ontwikkeling ledenaantal als bedreiging voor de toekomst van de organisatie (% verenigingen, n=57)

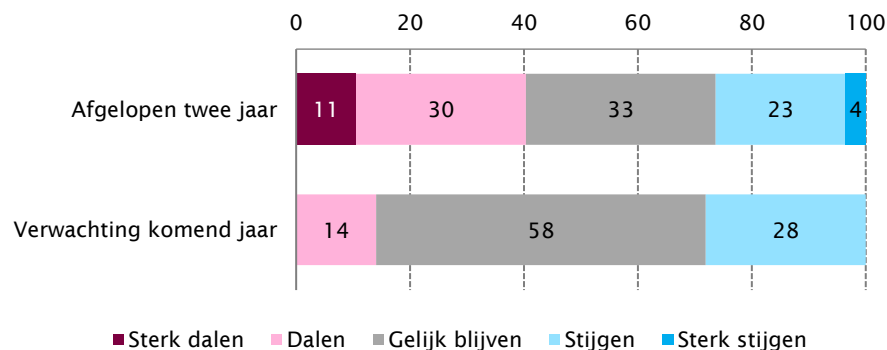
Het totale aantal aanmeldingen van nieuwe leden lag in de gemeente Apeldoorn hoger dan het aantal afmeldingen (niet in figuur). Bij twee op de tien verenigingen (19%) is het aantal leden met meer dan 10 procent toegenomen. Bij een op de twintig verenigingen (5%) is het aantal leden met meer dan 10 procent afgenomen.

Ruim de helft van de verenigingen verwacht dat het ledental het komende jaar gelijk zal blijven (58%, figuur 2.14). 15 procent van de verenigingen verwacht een daling. Landelijk verwacht een kwart van de verenigingen een daling (26%).

Meerderheid verenigingen heeft ledengroeiambitie

Bijna alle verenigingen in de gemeente Apeldoorn geven aan voor 2024 een groeiambitie te hebben (95%; niet in figuur). Twee op de vijf verenigingen (39%) willen die ambitie realiseren door nieuwe leden te werven. Nog eens twee op de vijf hebben een groeiambitie, maar hebben hier geen speerpunten voor (40%).

Figuur 2.14 Ledenontwikkeling in de afgelopen twee jaar en de verwachting voor het komende jaar (% verenigingen, n=57)

2.5 Kader

Een derde van de verenigingen heeft gebrek aan trainers

Bij twee op de vijf verenigingen zijn betaalde medewerkers actief (42%, niet in figuur). Op 49 verenigingen worden trainingen, lessen of cursussen gegeven. Van deze verenigingen beschikken er drie op de vijf over voldoende trainers (59%, figuur 2.15).

Gemiddeld beschikken de verenigingen in de gemeente Apeldoorn over 57 vrijwilligers. Drie kwart van de verenigingen geeft aan over voldoende vrijwilligers te beschikken (77%, figuur 2.15). Dit is minder dan landelijk (85%). Drie op de vijf verenigingen in Apeldoorn hebben voldoende vrijwilligers, maar zijn ook nog op zoek naar nieuwe vrijwilligers (58%, niet in figuur). Kleine verenigingen (89%) hebben vaker voldoende vrijwilligers dan grote verenigingen (65%).

Helft verenigingen heeft geen vacatures voor vrijwilligers

De helft van de verenigingen (54%) geeft aan geen vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers te hebben (figuur 2.16). Kleine verenigingen zeggen vaker geen enkele vacature te hebben (74%).

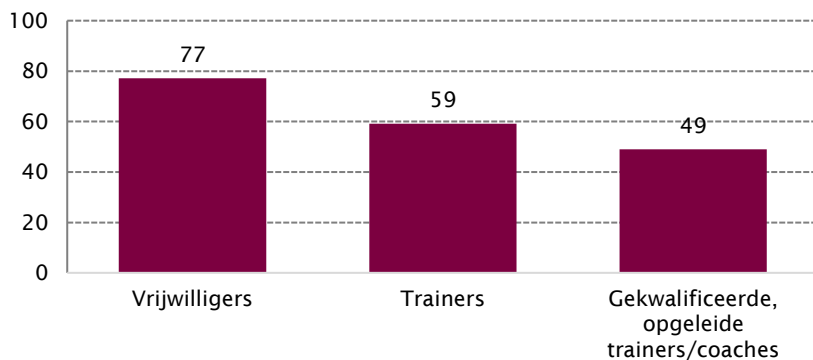
Een kwart van de verenigingen (25%) heeft vacatures op cruciale posities. Middelgrote (27%) en grote verenigingen (30%), buitensportverenigingen (31%) en verenigingen met een eigen accommodatie (31%) hebben relatief vaker vacatures op cruciale posities.

De vacatures die verenigingen hebben voor vrijwilligers zijn voornamelijk voor bestuur (72%), organisatie van evenementen (56%), organisatie van wedstrijden (52%) en bar-/kantinediensten (48%; niet in figuur). Negen verenigingen zijn op zoek naar betaalde medewerkers. Deze hebben allemaal een vacature voor het geven van training, begeleiding en/of les.

Helft heeft geen actueel plan voor behoud/werving vrijwilligers

12 procent van de verenigingen heeft voor werving en behoud van vrijwilligers een actueel plan op papier (niet in figuur); 32 procent heeft een plan in ontwikkeling. Ruim de helft van de verenigingen heeft op dit moment geen actueel plan (56%). Bij de helft van de grote verenigingen (52%) is dit plan in ontwikkeling. Kleine (11%) en middelgrote verenigingen (27%) zijn hier in mindere mate mee bezig.

Figuur 2.15 Verenigingen met voldoende vrijwilligers (n=57), trainers en/of gekwalificeerde trainers (n=49) (% verenigingen)

Figuur 2.16 Vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers (% verenigingen, n=57)

3. Maatschappelijke oriëntatie

Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod hebben we de index maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. Deze index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen en maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol.

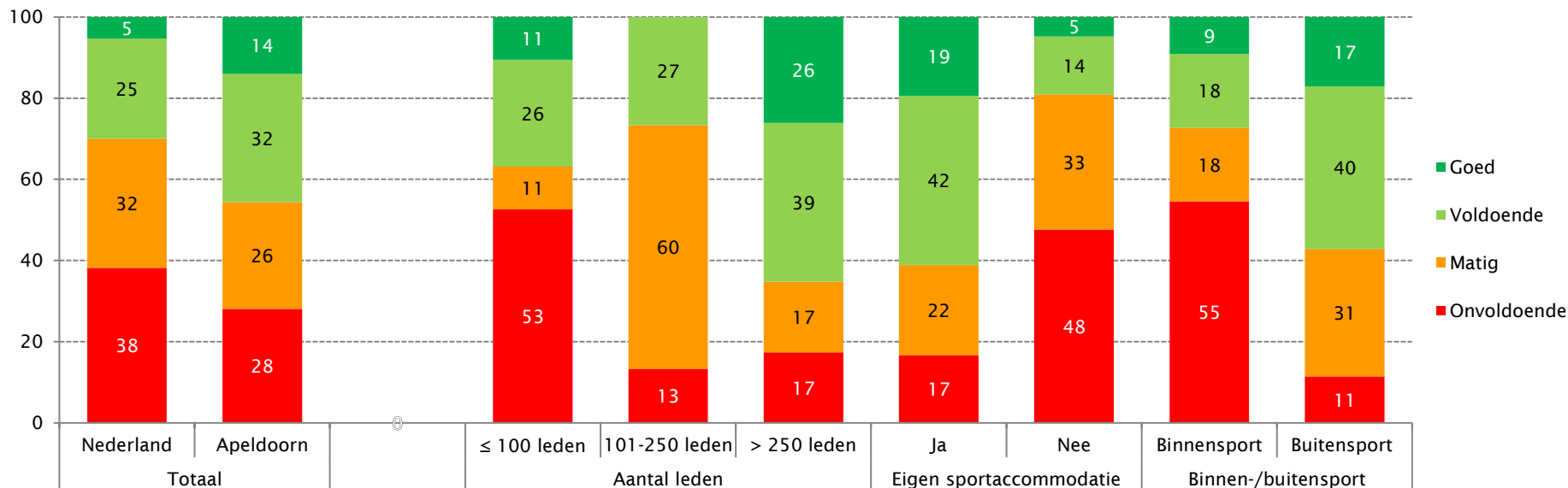
De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging. Zie bijlage 2 voor meer uitleg over de methode.

Maatschappelijke oriëntatie hoger dan landelijk

In de gemeente Apeldoorn scoort bijna de helft van de verenigingen voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie (46%). Dat is hoger dan landelijk (30%). Grotere verenigingen, verenigingen met een eigen accommodatie en buitensportverenigingen zijn het sterkst maatschappelijk georiënteerd. Een op de drie verenigingen in Apeldoorn scoort onvoldoende op de index maatschappelijke oriëntatie (28%, figuur 3.1). Dat is lager dan landelijk (38%).

De helft van de kleine verenigingen (≤100 leden, 53%), van de verenigingen zonder eigen accommodatie (48%) en van de binnensportverenigingen (55%) scoort onvoldoende op maatschappelijke oriëntatie.

Figuur 3.1 Maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen (% verenigingen, n=57)

Twee op de vijf verenigingen zijn maatschappelijk actief

Twee op de vijf verenigingen in Apeldoorn blijken, volgens de criteria, voldoende/goed maatschappelijk actief (44%, figuur 3.2); landelijk is dit 36 procent. Drie op de tien (30%) scoren onvoldoende op het criterium maatschappelijke activiteit; landelijk is dit 33 procent. Deze verenigingen zijn niet of nauwelijks actief in het uitvoeren van maatschappelijke activiteiten. Zich oriënteren op de maatschappij is voor verenigingen vaak lastiger dan hun eigen organisatie op peil houden.

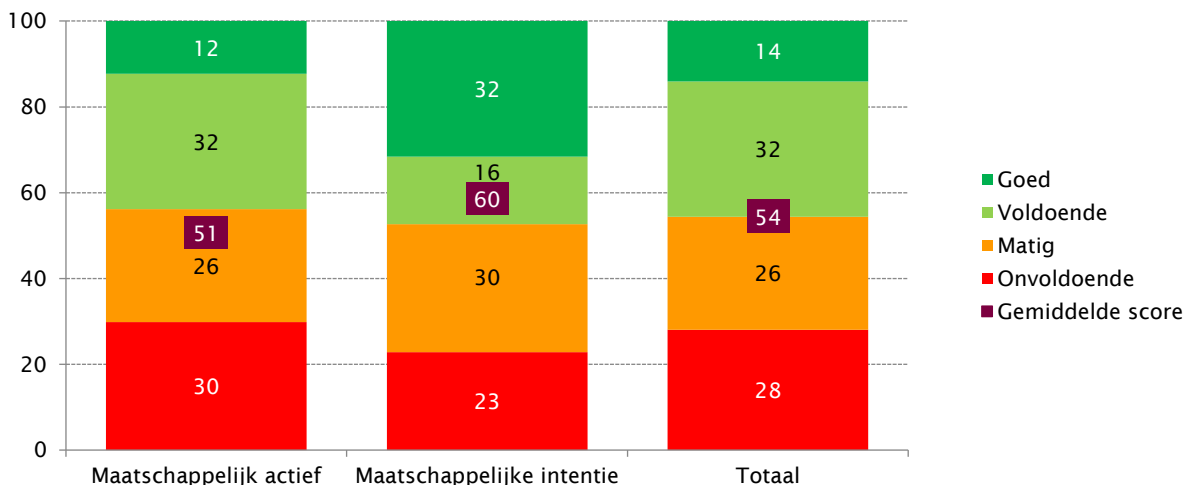
Een op de vier verenigingen (26%) is matig maatschappelijk actief. Het is raadzaam zich (ook) op deze groep verenigingen te richten, omdat zij met een stimulans relatief gemakkelijk voldoende maatschappelijk actief kunnen worden. Deze verenigingen kunnen hun maatschappelijke oriëntatie bijvoorbeeld vergroten door andere of kwetsbare doelgroepen te betrekken en door sportactiviteiten en/of ander aanbod voor potentiële nieuwe leden te ontwikkelen.

Maatschappelijke activiteiten nemen naar verwachting toe

Bijna de helft van de verenigingen heeft plannen voor activiteiten of een positieve houding tegenover een bredere maatschappelijke oriëntatie voor hun vereniging (48%). Zij scoren voldoende tot goed op het criterium maatschappelijke intentie. De verenigingen in Apeldoorn scoren hoger op dit criterium dan landelijk (34% voldoende/goed).

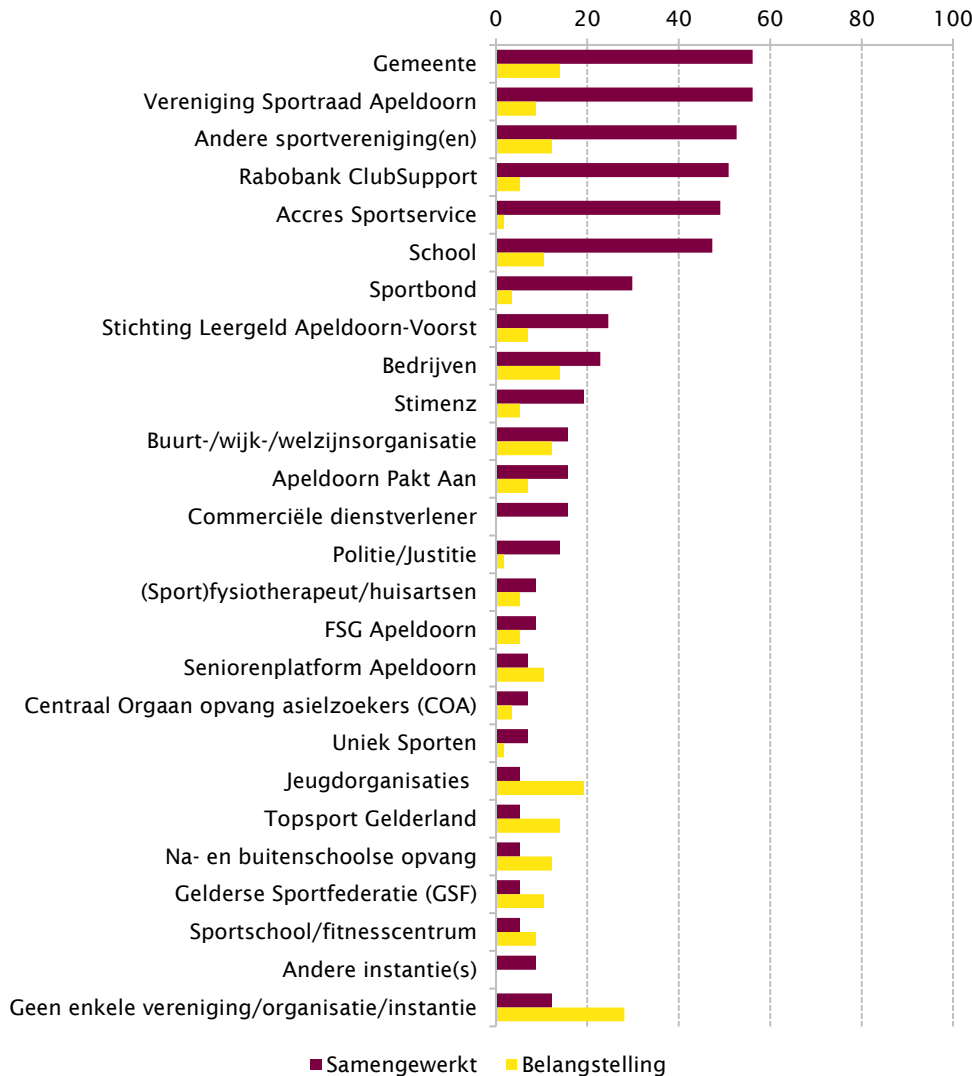
Het aandeel verenigingen dat voldoende tot goed scoort op maatschappelijke intentie, is ongeveer gelijk aan het aandeel verenigingen dat voldoende tot goed scoort op maatschappelijke activiteit. De meerderheid van de verenigingen die goed scoren op maatschappelijke intentie, scoort al voldoende (50%) of goed (28%) op maatschappelijke activiteit. Toch is er nog ruimte om de maatschappelijke activiteit van verenigingen in Apeldoorn toe te laten nemen. Vier verenigingen scoren voldoende en vier verenigingen scoren goed op maatschappelijke intentie, maar onvoldoende of matig op maatschappelijke activiteit.

Figuur 3.2 Verdeling scores criteria maatschappelijke oriëntatie (% verenigingen, n=57)

3.1 Samenwerking

Figuur 3.3 Organisaties waar verenigingen het afgelopen jaar mee hebben samengewerkt en waar ze interesse in hebben om mee samen te werken (% verenigingen, meerdere antwoorden mogelijk, n=57)

Negen op de tien verenigingen werkten samen

De meeste sportverenigingen (88%) in de gemeente Apeldoorn hebben het afgelopen jaar met één of meer organisaties samengewerkt (figuur 3.3). Verenigingen werken vooral samen met de gemeente (56%), Vereniging Sportraad Apeldoorn (56%), andere sportverenigingen (53%), Rabobank ClubSupport (51%), Accres Sportservice (49%) en scholen (47%).

De verenigingen in Apeldoorn zijn positief gestemd over hun samenwerkingspartners. Verenigingen willen de samenwerking met deze organisaties meestal behouden en soms intensiveren. Een enkele vereniging wil een samenwerking stoppen.

Interesse in nieuwe samenwerking met andere partijen

Als een vereniging niet met een bepaalde organisatie samenwerkt, hebben we gevraagd of zij daar in de toekomst interesse in hebben. Zeven op de tien verenigingen hebben interesse om hun samenwerkingen te verbreden (72%, figuur 3.3). De partners die ze het vaakst noemen zijn jeugdorganisaties (19%), de gemeente (14%), bedrijven (14%), Topsport Gelderland (14%), andere sportverenigingen (12%), buurt-, wijk- en welzijnsorganisaties (12%) en na- en buitenschoolse opvang (12%). Dit zijn vooral organisaties waar nog niet veel verenigingen mee samenwerken. Dat biedt mogelijkheden om de maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen in de gemeente Apeldoorn te verbreden.

Meer dan de helft van de verenigingen betrokken bij projecten

Drie op de vijf sportverenigingen (61%) zijn het afgelopen jaar betrokken geweest bij sportprojecten/-functionarissen (figuur 3.4). Eenzelfde aandeel geeft aan belangstelling te hebben om deel te (blijven) nemen aan een project of regeling (60%). De meeste belangstelling bestaat voor Sport van de Maand (30%) en de Apeldoornse Sportweek (28%).

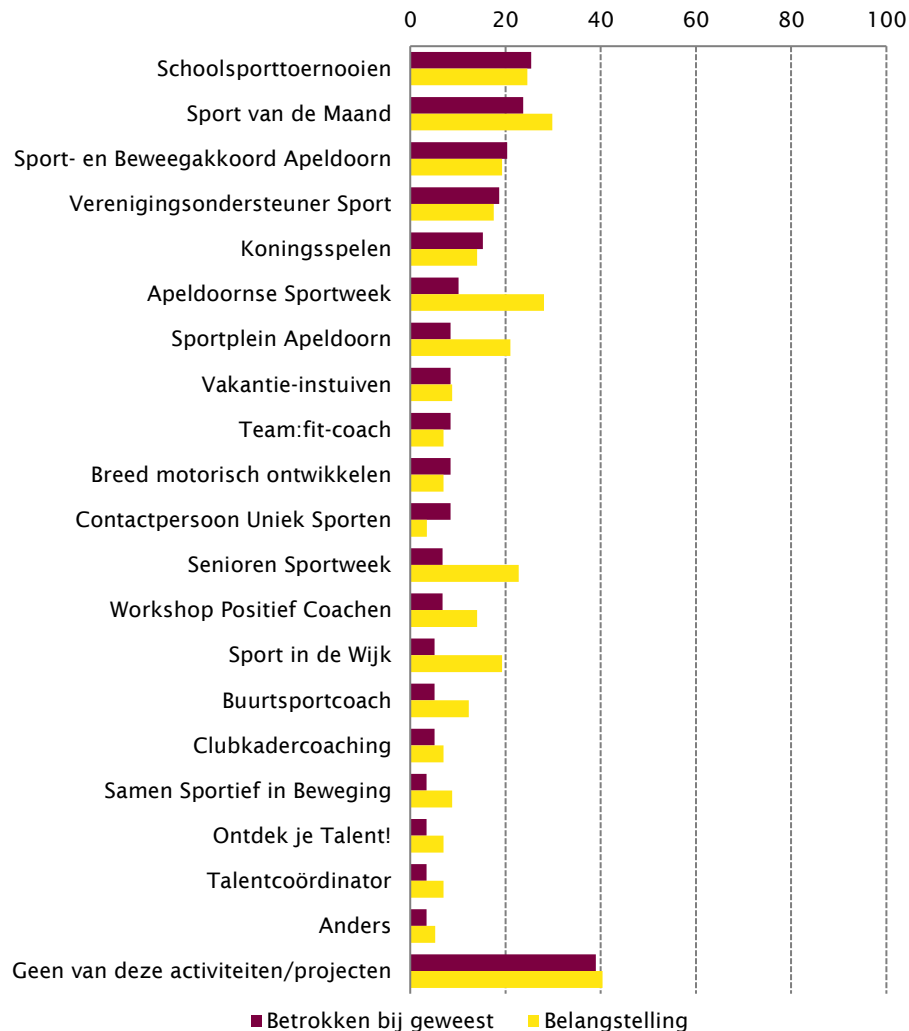
Met name grote verenigingen (87%), verenigingen met een eigen accommodatie (72%) en verenigingen met jeugdleden (71%) zijn betrokken bij projecten en regelingen. Dat zijn ook de verenigingen die belangstelling hebben om deel te (blijven) nemen. Kleine verenigingen (42%), verenigingen zonder eigen accommodatie (48%) en verenigingen zonder jeugdleden (40%) hebben minder belangstelling om betrokken te raken.

Het aanbod aan (sport)projecten binnen de gemeente speelt een rol in de mate waarin verenigingen hieraan deelnemen. In de vragenlijst hebben we 28 projecten en functionarissen uit Apeldoorn gepresenteerd. Niet alle respondenten zijn bekend met deze projecten en functionarissen. Dat blijkt uit toelichtingen van respondenten in de vragenlijst: ‘Niet bekend met bovenstaande, maar interesse in samenwerking is er’.

Twee op de vijf verenigingen bieden voorzieningen voor niet-leden aan

Twee op de vijf verenigingen (40%, niet in figuur) bieden faciliteiten en voorzieningen aan voor niet-leden en andere organisaties. Zij bieden voornamelijk multifunctionele inzet van de sportruimte van de vereniging aan (61%). Het is niet verwonderlijk dat dit met name verenigingen zijn die beschikken over een eigen accommodatie en/of kantine. Drie op de tien verenigingen willen in de toekomst hun faciliteiten en voorzieningen aan anderen aanbieden (30%).

Figuur 3.4 Projecten/functionarissen/activiteiten/regelingen waar verenigingen het afgelopen jaar bij betrokken waren (% verenigingen, meerdere antwoorden mogelijk, n=57)

3.2 Aanbod

Meeste verenigingen gebruiken sportvoorzieningen in buitenlucht

Drie op de vijf verenigingen in Apeldoorn gebruiken één of meerdere formele sportvoorzieningen in de buitenlucht (60%; niet in figuur). Dit zijn vooral grote verenigingen (87%), buitensportverenigingen (89%) en verenigingen met een eigen accommodatie (78%). Van deze verenigingen zeggen er drie op de vier dat de voorziening(en) ook door andere partijen worden gebruikt, eventueel tegen betaling van huur of tegen een vergoeding (76%; niet in figuur). Een op de vijf verenigingen zegt dat de sportvoorziening niet door andere partijen gebruikt wordt (18%; niet in figuur).

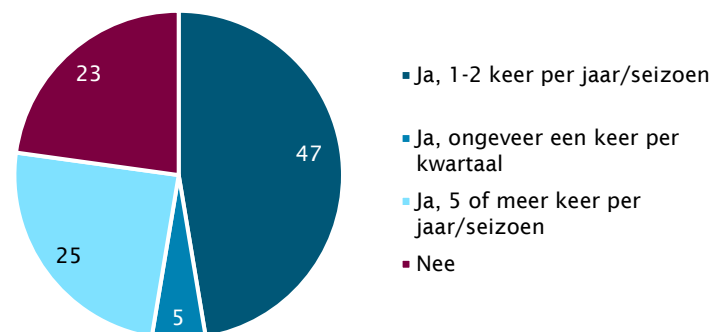
Drie op de vier verenigingen hebben aanbod voor niet-leden

Vier op de vijf verenigingen in de gemeente Apeldoorn organiseerden het afgelopen jaar naast reguliere activiteiten andere activiteiten voor leden, zoals een kamp, toernooi, clinic of nieuwjaarsactiviteit (82%, niet in figuur). Drie kwart organiseerde aanbod waarbij niet-leden welkom waren (77%, figuur 3.5). Dit zijn vooral middelgrote (87%) en grote verenigingen (91%), buitensportverenigingen (89%), verenigingen met een eigen accommodatie (91%) en verenigingen met jeugdleden (88%). Bij de meeste verenigingen blijft het aanbod beperkt tot één of twee keer per jaar/seizoen (47%, figuur 3.5).

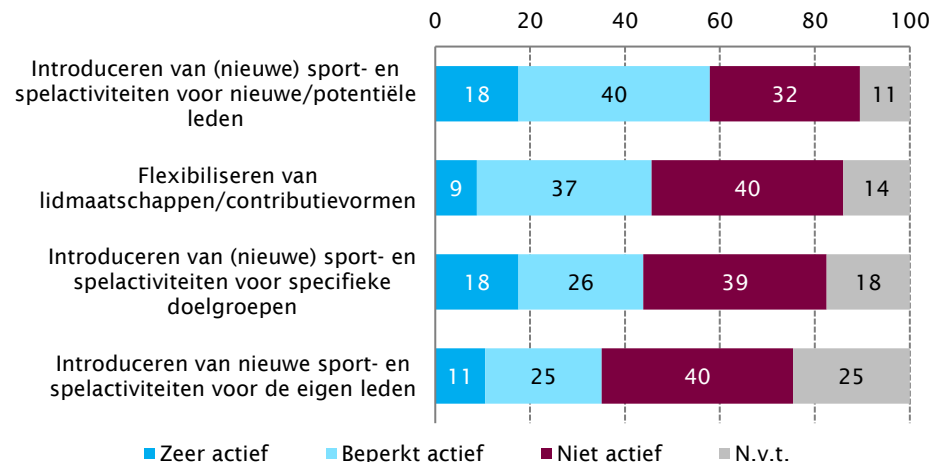
Aandacht voor vernieuwing sport- en spelactiviteiten

Ruim de helft van de verenigingen in de gemeente Apeldoorn vernieuwt hun aanbod om nieuwe leden te werven (58%, figuur 3.6). Een derde van de verenigingen introduceert nieuwe sport- en spelactiviteiten voor de eigen leden (36%). Twee op de vijf verenigingen zetten zich in voor het ontwikkelen van activiteiten voor specifieke doelgroepen (44%). Dit percentage is vergelijkbaar met het landelijke percentage (43%).

Figuur 3.5 Organiseren van (sport)activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden (% verenigingen, n=57)

Figuur 3.6 Aanbieden van activiteiten voor leden, vrijwilligers of bezoekers (% verenigingen, n=57)

3.3 Maatschappelijke betrokkenheid

Meeste activiteiten rondom veilig sportklimaat

Vier op de vijf verenigingen in de gemeente Apeldoorn (81%) onderschrijven dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben (niet in figuur). Dit is vergelijkbaar met landelijk (78%).

Ondanks dat de verenigingen in Apeldoorn een sterke maatschappelijke functie voelen, zijn zij niet allemaal actief op het gebied van maatschappelijke thema's (figuur 3.7). Wel zijn deze thema's vaak een aandachtspunt op de korte of lange termijn. Mogelijk kunnen verenigingen gestimuleerd worden deze aandachtspunten om te zetten in activiteiten.

De meeste maatschappelijke activiteiten zijn gericht op normen en waarden en een veilig sportklimaat (42%, landelijk 30%), (sociale) veiligheid (37%, landelijk 30%), duurzaamheid (23%, landelijk 16%) en

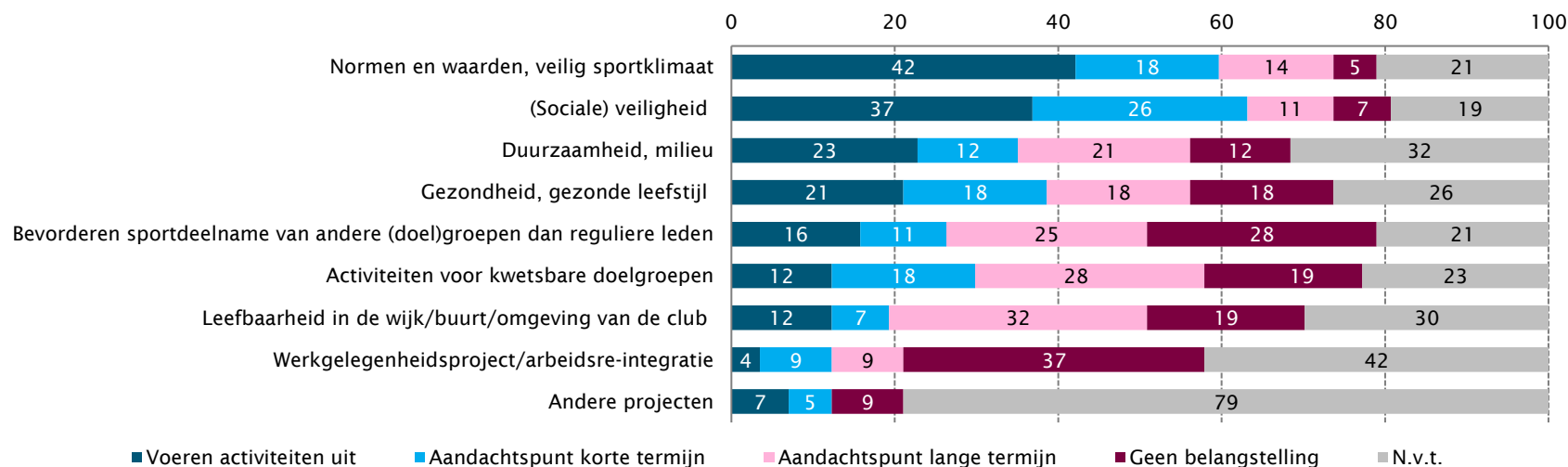
gezondheid (21%, landelijk 14%).

In toekomst meer aandacht voor kwetsbare doelgroepen

In de gemeente Apeldoorn is beperkt aandacht voor het organiseren van activiteiten voor kwetsbare doelgroepen (12%), leefbaarheid in de wijk (12%) en werkgelegenheid en arbeidsre-integratie (4%). Wel zien redelijk wat verenigingen de twee eerstgenoemde punten als aandachtspunten voor de korte of lange termijn. Weinig verenigingen zien werkgelegenheid als een aandachtspunt voor de toekomst.

Verder valt op dat bij alle thema's minstens een op de vijf verenigingen aangeeft dat deze niet van toepassing zijn, terwijl thema's zoals (sociale) veiligheid in principe bij elke vereniging van toepassing zijn en landelijk veel aandacht krijgen.

Figuur 3.7 Betrokkenheid bij maatschappelijke thema's en/of projecten (% verenigingen, n=57)

3.4 Positieve sportcultuur

Drie op de vier verenigingen hebben beleid over positieve sportcultuur

Drie op de vier verenigingen zijn op bestuurlijk en/of uitvoerend niveau bezig met zaken binnen het thema positieve sportcultuur (77%, figuur 3.8). Dit zijn vooral de middelgrote (100 tot 250 leden; 87%) en grote verenigingen (>250 leden; 96%), verenigingen met jeugd (90%), verenigingen met een eigen accommodatie (86%) en buitensportverenigingen (89%). Kleine verenigingen en verenigingen zonder jeugd zijn minder bezig met het thema positieve sportcultuur (respectievelijk 47% en 40%).

Verenigingen zijn op meerdere thema's actief

Verenigingen zijn met name bezig met het vergroten van ouderbetrokkenheid (40%), het bevorderen van inclusie en respect op de vereniging (39%), het tegengaan van seksuele intimidatie of seksueel grensoverschrijdend gedrag (37%) en het tegengaan van fysiek, discriminerend of emotioneel grensoverschrijdend gedrag (35%).

Een op de tien verenigingen (11%) heeft een actueel plan ter bevordering van de sportdeelname van mensen met een beperking en/of chronische ziekte.

Figuur 3.8 Onderwerpen waar verenigingen actief mee bezig zijn op bestuurlijk en/of uitvoerend niveau (% verenigingen, meerdere antwoorden mogelijk, n=57)

3.5 Sport- en Bewegakkoord & betaalde kracht

Meerderheid verenigingen weet van lokaal sportakkoord

Iets meer dan de helft van de verenigingen is bekend met het Sport- en Bewegakkoord van de gemeente Apeldoorn (56%, figuur 3.10). Het aandeel verenigingen dat ondertekenaar/partner is (12%), dat actief is in een werkgroep (5%) of dat een subsidie heeft ontvangen voor een activiteit/project vanuit het Stimuleringsbudget (5%) is klein.

Inzet van een eventuele betaalde kracht

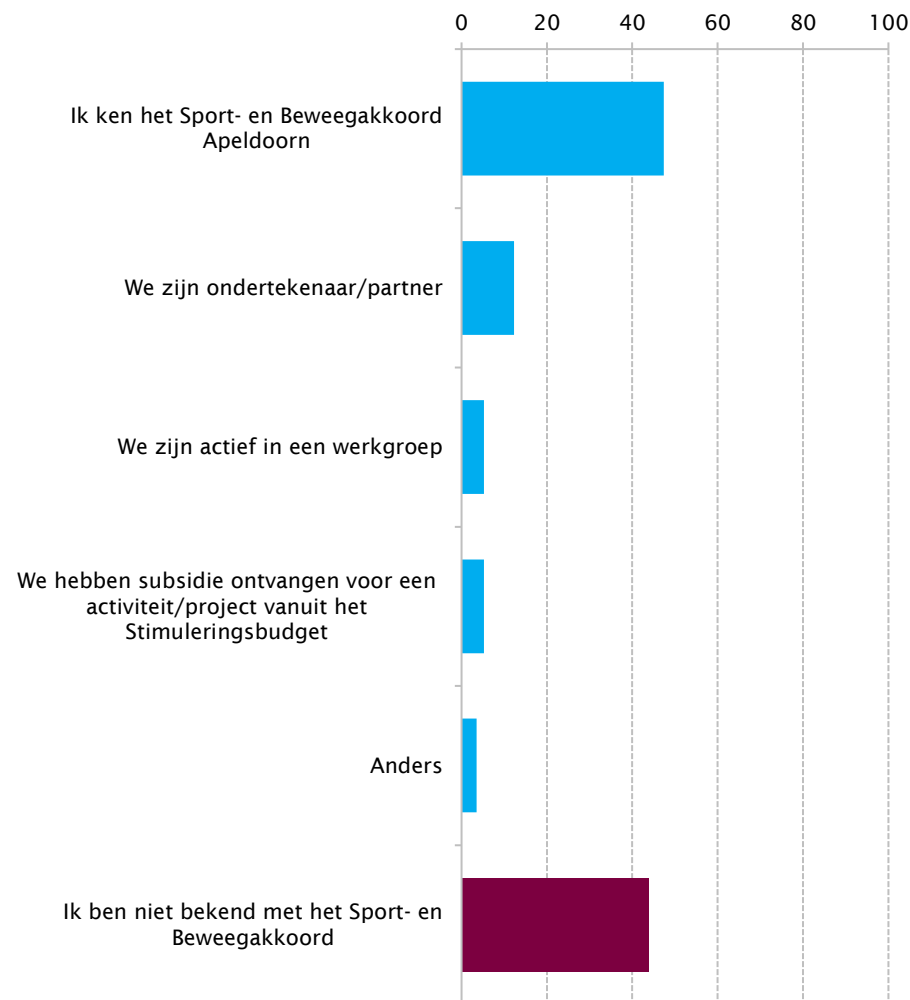
Als voor 18 uur per week een betaalde kracht beschikbaar was, zouden verenigingen deze vooral inzetten om beleid te actualiseren en uit te voeren. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om opleidingen, sponsoring, ledenwerving en werving van vrijwilligers.

Daarnaast noemen verenigingen het beheer van de sportaccommodatie en het onderhoud van het terrein vaak als taken waarvoor ze een betaalde kracht zouden inzetten:

'Het onderhoud van ons terrein vergt veel inspanning van de vrijwilligers. Als er 1 persoon 2 dagen in de week zou kunnen helpen met onderhoud, dan zou dat de vereniging een enorme boost geven. Er blijft dan veel meer tijd over om aandacht aan de sport en kinderen te geven.'

Andere manieren van inzet van een betaalde kracht die meerdere verenigingen noemen, zijn als hulp in de kantine, als trainer of lesgever, voor de ledenadministratie en voor de communicatie.

Figuur 3.10 Bekendheid met het Sport- en Bewegakkoord Apeldoorn (% verenigingen, n=57)

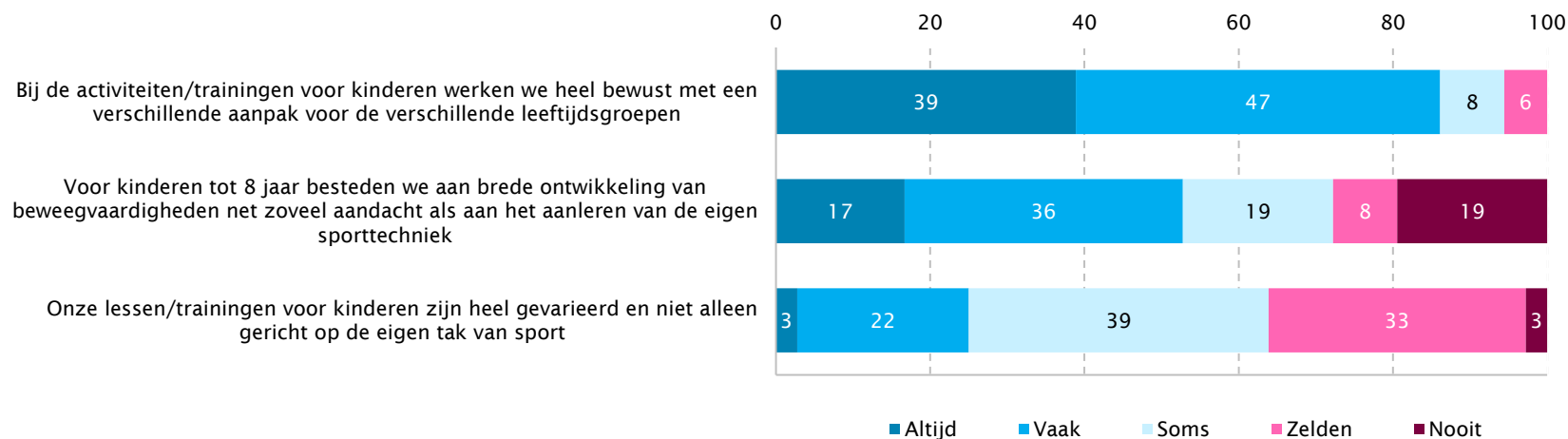

3.6 Doelgroep kinderen

Aandacht voor brede ontwikkeling beweegvaardigheden jeugd

De meeste verenigingen in Apeldoorn met jeugdleden tot 12 jaar werken vaak (47%) of altijd (39%) heel bewust met een verschillende aanpak voor de verschillende leeftijdsgroepen. De helft besteedt vaak (36%) of altijd (17%) evenveel aandacht aan brede ontwikkeling van beweegvaardigheden als aan het aanleren van de eigen sporttechniek voor kinderen tot 8 jaar. Een kwart (27%) doet dit zelden of nooit. Een kwart van de verenigingen richt de lessen of trainingen vaak (22%) of altijd (3%) ook op andere takken van sport.

Figuur 3.11 Aandacht voor de doelgroep kinderen bij verenigingen met jeugd tot 12 jaar (% verenigingen, n=36)

4. Vitaliteit

Door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren brengen we in beeld gebracht hoe vitaal verenigingen. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is. De matrix die ontstaat, kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn vier soorten verenigingen te onderscheiden: de zogeheten kwetsbare verenigingen, maatschappelijke verenigingen, krachtige verenigingen en vitale verenigingen.

Vitaliteit verenigingen vergelijkbaar met landelijk

Een op de drie verenigingen in de gemeente Apeldoorn (33%) is te beschouwen als vitale vereniging en scoort ‘goed’ of ‘voldoende’ op beide indexen (figuur 4.1). Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en maatschappelijk georiënteerd. Landelijk is 20 procent van de verenigingen als vitale vereniging te beschouwen. Grote verenigingen (48%), buitensportverenigingen (49%) en verenigingen met een eigen accommodatie (47%) zijn het vaakst vitaal. Een op de vijf verenigingen scoort op organisatiekracht en op maatschappelijke oriëntatie onder de maat (19%, landelijk 29%): dit zijn kwetsbare verenigingen.

Een op de drie verenigingen behoort tot het segment krachtige verenigingen (35%, landelijk 41%). Deze verenigingen hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Deze verenigingen kunnen vitale verenigingen worden. Wanneer de organisatie goed georganiseerd en sterk is, hebben de verenigingen mogelijkheden om buiten de vereniging te kijken. De helft van de sportverenigingen zonder eigen accommodatie (57%) en van de binnensportverenigingen (55%) zijn krachtige verenigingen.

12 procent is te benoemen als een maatschappelijke vereniging (landelijk 10%): een vereniging die een maatschappelijke oriëntatie heeft, maar onvoldoende organisatiekracht. Deze verenigingen hebben kansen om vitale verenigingen te worden door de organisatiekracht te versterken.

Vier vijfde van de verenigingen geeft aan zichzelf als een (zeer) sterke vereniging te zien (80%); een op de zes vindt zichzelf niet zo sterk (16%, niet in figuur). Van de verenigingen die zichzelf als niet zo sterk typeren, valt een derde in de categorie ‘kwetsbaar’.

Figuur 4.1 Matrix vitaliteit sportverenigingen (% verenigingen, n=57)

		Organisatiekracht			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijke oriëntatie	Onvoldoende	2	5	16	5
	Matig	2	11	14	0
	Voldoende	2	5	19	5
	Goed	4	2	5	4

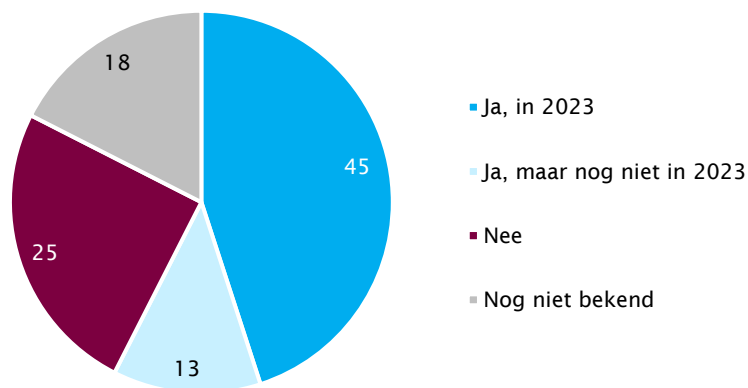
5. Duurzaamheid

Plannen voor investeringen in duurzaamheid

Ruim de helft van de verenigingen in Apeldoorn met een eigen accommodatie en/of kantine is van plan te investeren in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking (58%; figuur 5.1). De meeste verenigingen willen dit in 2023 doen (45%).

Een op de vier verenigingen (25%) is niet van plan te investeren in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking. Van deze verenigingen heeft een op de vijf dit de afgelopen jaren al gedaan (20%, niet in figuur).

Figuur 5.1 Investeringsplannen duurzaamheid (% verenigingen met eigen accommodatie en/of kantine, n=40)

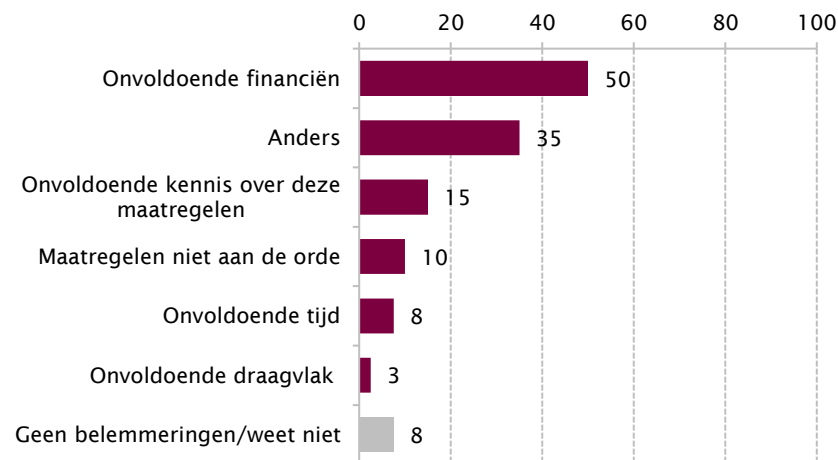

Financiën meest voorkomende belemmering voor investeringen in duurzaamheid

Voor de helft van de verenigingen die willen investeren in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking, zijn de financiën een belemmerende factor (50%; figuur 5.2).

Een op de drie verenigingen (35%) noemt (ook) andere belemmerende factoren. Zo geldt voor meerdere verenigingen dat ze huurder zijn van de accommodatie.

Figuur 5.2 Belemmeringen voor investeringen in duurzaamheid (% verenigingen met eigen accommodatie en/of kantine, meerdere antwoorden mogelijk n=40)

6. Conclusies

Organisatiekracht

Tweederde van de verenigingen in Apeldoorn is organisatiekrachtig (68%). Zij zijn voldoende tot goed in staat hun sportaanbod te organiseren. De overige verenigingen slagen daar matig of onvoldoende in. Landelijk is een iets kleiner deel van de verenigingen organisatiekrachtig (61%).

Het criterium accommodaties komt naar voren als het grootste aandachtspunt voor de verenigingen in Apeldoorn. Een op de vijf verenigingen is niet tevreden met de beschikbaarheid, het onderhoud en de staat van de accommodatie. Dit zijn vaker verenigingen zonder eigen accommodatie dan verenigingen met een eigen accommodatie.

Een tweede aandachtspunt is het criterium kader. Dit is vooral het geval bij grote verenigingen (>250 leden) en verenigingen met een eigen accommodatie. De helft van deze verenigingen scoort matig of onvoldoende op het criterium kader. Dat komt doordat deze verenigingen vaker vacatures (op cruciale posities) hebben. De meeste vacatures zijn voor bestuursfuncties.

Wel is de helft van de grote verenigingen bezig met het ontwikkelen van een plan voor hoe ze omgaan met vrijwilligers, zoals het behoud en de werving ervan. Deze verenigingen zijn actief bezig met het versterken van hun organisatiekracht. Kleine en middelgrote verenigingen zijn hier in mindere mate mee bezig.

Binnen de organisatiekracht halen verenigingen in Apeldoorn de beste score op het criterium leden. Toch is de ontwikkeling van het ledenbestand het thema waar twee op de drie verenigingen problemen

mee ervaren. Vooral kleine verenigingen ervaren hier problemen mee. Mogelijk komt dit door de negatieve invloed die de coronacrisis heeft gehad op de ledenontwikkeling van sommige verenigingen. De verwachting is dat het ledental bij veel verenigingen het komende jaar niet (verder) daalt. De meeste verenigingen hebben een groeiambitie, maar twee op de vijf hebben hier geen speerpunten voor geformuleerd.

Maatschappelijke oriëntatie

Twee op de vijf verenigingen in gemeente Apeldoorn zijn maatschappelijk georiënteerd. Dit is meer dan landelijk. Verenigingen scoren beter op maatschappelijke intentie (32% goed) dan op maatschappelijke activiteit (12% goed). Verenigingen in Apeldoorn zijn erin geïnteresseerd om samen te werken met een verscheidenheid aan organisaties en om deel te nemen aan verschillende projecten.

Vitaliteit

De vitaliteit van verenigingen in Apeldoorn is hoger dan landelijk. 33 procent van de verenigingen in de gemeente Apeldoorn is te beschouwen als vitale vereniging. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en maatschappelijk georiënteerd. Grote verenigingen, verenigingen met een eigen accommodatie en buitensportverenigingen zijn in Apeldoorn vaker vitaal.

Een vijfde van de verenigingen (19%) scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onvoldoende of matig. Dit zijn kwetsbare verenigingen. In Apeldoorn is het aandeel kwetsbare verenigingen lager dan landelijk (29%).

7. Aanbevelingen

Kijk kritisch naar de staat en beschikbaarheid van accommodaties

De helft van de verenigingen scoort onvoldoende of matig op het criterium accommodatie. Voornamelijk verenigingen zonder eigen accommodatie zijn ontevreden over de beschikbaarheid en de staat van de accommodaties. Het is goed kritisch te kijken naar hoe de staat en beschikbaarheid van de accommodaties verbeterd kunnen worden.

Ruim de helft van de verenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine wil investeren in duurzaamheid. Maar vaak hebben verenigingen hier onvoldoende financiën voor. Om ervoor te zorgen dat de staat van deze accommodaties goed blijft, dat verenigingen financieel gezond blijven en dat de energielasten betaalbaar blijven, is het belangrijk dat de gemeente de mogelijkheden onderzoekt om verenigingen (financieel) te ondersteunen bij de verduurzaming van accommodaties.

Heb aandacht voor het kader van verenigingen

De helft van de grote verenigingen en van de verenigingen met een eigen accommodatie scoort onvoldoende of matig op het criterium kader. Dat komt doordat er vacatures (op cruciale posities) zijn. De meeste verenigingen met vacatures zijn op zoek naar bestuursleden. Maar ook voor de invulling van taken die te maken hebben met het draaiende houden van de vereniging, zijn verenigingen op zoek naar vrijwilligers.

Daarnaast hebben de meeste verenigingen een groeiambitie, maar slechts een klein deel van de verenigingen heeft een plan op papier over het omgaan met en het werven en behouden van vrijwilligers. De helft van de grote verenigingen is dit aan het ontwikkelen. Verder hebben twee op de vijf verenigingen (ook) geen speerpunten voor ledenwerving.

Het is belangrijk verenigingen hierbij te ondersteunen, zodat iedere

vereniging een duidelijke visie op papier heeft. Daarbij is het ook van belang aandacht te hebben voor het behoud van leden en vrijwilligers. Wanneer het kader en de visie op orde zijn, kunnen verenigingen hun (maatschappelijke) aandacht verbreden. Dan ontstaat er ook ruimte om actiever beleid te voeren op bijvoorbeeld positieve sportcultuur.

Verbreed de maatschappelijke oriëntatie

Om de vitaliteit van sportverenigingen te verbeteren kan de gemeente verenigingen ondersteunen bij het verbeteren van hun maatschappelijke oriëntatie. Acht verenigingen zijn nog niet voldoende maatschappelijk actief, maar hebben de intentie om dit te worden. In het sportbeleid kan de gemeente inspringen op de grote interesse in samenwerkingen, met name met maatschappelijke organisaties.

In de gemeente Apeldoorn is er een breed scala aan projecten, activiteiten en regelingen voor sport en bewegen. Maar niet iedere sportvereniging is hiermee bekend. Om de maatschappelijke oriëntatie van verenigingen te vergroten, is het belangrijk dat ze kennis hebben van deze projecten, activiteiten en regelingen. Daarnaast zien drie op de vier verenigingen met een eigen accommodatie en kantine mogelijkheden om de accommodatie open te stellen voor niet-leden en andere organisaties. Dat biedt de kans om de maatschappelijke oriëntatie te vergroten.

Vergroot de betrokkenheid bij het lokale sportakkoord

Door verenigingen meer te betrekken bij de vorming van sportbeleid en het uitvoeren van het lokale sportakkoord kan de maatschappelijke oriëntatie in de gemeente worden vergroot. Op dit moment geeft slechts een op de tien verenigingen aan betrokken te zijn bij de uitvoering van het Sport- en Bewegakkoord. Twee op de vijf verenigingen zijn niet bekend met het Sport- en Bewegakkoord.

Bijlage 1 Responsoverzicht

Tabel B1.1 Responsanalyse sportverenigingen naar grootte vereniging

	Populatie*		Responsgroep*	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
T/m 100 leden	22	18	12	21
101 t/m 250 leden	17	14	11	19
Meer dan 250 leden	43	34	22	39
Onbekend	43	34	12	21
Totaal	125	100	57	100

* Op basis van gegevens van de gemeente Apeldoorn.

Tabel B1.2 Responsanalyse sportverenigingen naar type sport

	Populatie*		Responsgroep*	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	62	50	28	49
Buitensport	52	42	23	40
Beide	9	7	5	9
Onbekend	2	2	1	2
Totaal	125	100	57	100

* Op basis van gegevens van de gemeente Apeldoorn.

Berekening score organisatiekracht

Organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: beleid, leden, kader, accommodatie en financiën. Elk criterium van organisatiekracht bestaat uit vragen van de MI Verenigingsmonitor waarop verenigingen een score halen. De verenigingen kunnen op elk criterium maximaal 100 punten behalen. Een vereniging scoort een onvoldoende wanneer deze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium heeft gehaald. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De totaalscores van alle vijf de criteria bepalen de totaalscore voor organisatiekracht, waardoor verenigingen op deze totaalscore maximaal 500 punten kunnen behalen. Deze totaalscore delen we vervolgens opnieuw in onvoldoende, matig, voldoende en goed in, volgens de hierboven genoemde indeling.

Berekening score maatschappelijke oriëntatie

De maatschappelijke oriëntatie bestaat uit twee criteria: maatschappelijke intentie en maatschappelijk actief. Maatschappelijk actief staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen: wat ondernemen en organiseren verenigingen in het kader van een bredere maatschappelijke oriëntatie? Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol: zijn verenigingen van plan een bredere maatschappelijke oriëntatie op zich te nemen?

Verenigingen kunnen op het criterium maatschappelijk actief maximaal 100 punten en op het criterium maatschappelijke intentie maximaal 70

punten behalen. Een vereniging scoort een onvoldoende als deze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium heeft gehaald. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De scores op de beide criteria bepalen de uiteindelijke totaalscore op de index maatschappelijke oriëntatie. Dit betekent dat verenigingen maximaal 170 punten kunnen behalen. Deze totaalscore delen we vervolgens in dezelfde indeling van onvoldoende, matig, voldoende en goed in.

Toelichting totaalscores

De totaalscores voor zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie zijn een optelsom van de onderliggende criteria. Dit betekent dat een vereniging die een onvoldoende op de totale organisatiekracht haalt, niet per definitie op elk criterium een onvoldoende heeft gehaald. Een vereniging kan drie keer een onvoldoende, één keer een voldoende en één keer een goed hebben gescoord.

Gemiddelde scores

De gemiddelde score staat voor het gemiddelde aandeel van het maximaal te behalen aantal punten. De gemiddelde score is te vergelijken met het geven van een cijfer: een gemiddelde score van 7,5 betekent dat verenigingen gemiddeld een cijfer van 7,5 scoren op dat criterium en daarmee een voldoende behalen (> 8 is een 'goed'). De gemiddelde score kan aanvullend werken bij de interpretatie van de scores.

www.mulierinstituut.nl

@mulierinstituut

(030) 721 02 20

mulier instituut